

Yaşamı Güzelleştirme Bilgeliği

Abdurrahman TANRIÖĞEN

 PEGEMKÜLTÜR

Abdurrahman TANRIÖĞEN

YAŞAMI GÜZELLEŞTİRME BİLGELİĞİ

ISBN 978-625-7740-17-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mart 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüdü
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Yaşam iniş çıkışlarla dolu. Her şeyin yolunda gittiği, sorunların olmadığı bir yaşam herkesin hayalidir, ancak bu beklenti hiçte gerçekçi değildir. İnsanlık varolduğundan beri içinde yaşadığımız evrenin sırlarını çözmeye çalışıyor. Çok şey öğrendiğimizi sanıyoruz, ancak bu evren giz ve gizemlerle dolu. Aklımı başımdan alan kavramlardan biri şu “kaos” dedikleri karakutudur. Düzen aşığı biz insanların kafasını karıştıran bir bulgudur “kaos.”

Düzen dediğimiz dinginlik içinde ciddi bir düzensizlik barındırır; düzensizlik dediğimiz karmaşa bir dinginliğe gebedir. Bunlardan birini evrenin işleme düzeneğinden çekerseniz maazallah evren başımıza yıkılır! Yazılı ve görsel medyada sık sık hava durumu ile ilgili haberlere ilgi gösteririm. Hele de ciddi bir kuraklık yaşayacağımızın emarelerini gördüğümüz bu kış aylarında. Ne zaman bu hava durumu haberlerine baksam kafamın bir kenarında bu “kaos” şüphesi de kıpraşır. Kaos kuramına ilk en ciddi katkıyı yapan kişi aslında bir meteorologtur. 1917’de doğup 2008 yılında bu dünyayı terk eden Edward Lorenz isimli bu matematikçi-meteorolog şimdi orada burada sıkça kullanılan “kelebek etkisi” teoreminin de babasıdır. Lorenz aklıma geldiğinde bütün hava tahminleri kafamdan uçup gider, çünkü hava gibi dinamik sistemler ancak belli parametreler içinde tahmin edilebilir! Yüzde yüz tahmin mümkün değildir, hatta bazen kabaca yapılan tahminler bile bir yeni oluşumla ya da beklenmeyen gelişmeyle buhar olup uçar.

Demem o ki yaşadığımız hayat kaotiktir, önceden bilinemez, ancak kaba hatlarıyla tahmin edilebilir. İşte bu nedenle, insanlık varolduğundan beri kâhinlik, münecimlik, falcılık, astroloğluk gibi “önceden uyarın” meslekler hep olmuş, bunların bazıları saraylarda, yüksek ofislerde ağırlandırlardır. On liralık bir kahve falına bakan sokak falcısı da, bir ülkenin savaşa girip girmemesini öğütleyen kral münecimi de aslında aynı şeyi yapmaktadır: Kaotik-bilinmez geleceğe anlam ve açıklık getirmeye çalışmaktadır.

Kaosa anlam vermenin başka yolları da vardır. Tarih boyunca insanoğlu başlarından geçeni “ders olsun” diye kendinden sonrakilere aktarmış ya da yazıp bir köşeye bırakmıştır. Çin’li ünlü “savaş sanatı” gurusu Sun Tzu bunlardan biridir. Floransa’lı Nicolo Machiavelli de bunlardan biridir. Gördüğü, başından geçen ya da gözlemlediği olaylardan çıkardığı dersleri kendilerinden sonrakilere anlatmış “kaos yorumcularıdır” bu insanlar.

Kıscası ve en önemlisi, tekerleği yeniden keşfetmemek için, gemi hazırlayıp Amerika’yı tekrar keşfe çıkmak için, Ahmet dayının eşęi gibi aynı çamura tekrar saplanmamak için başkalarının deneyim, bilgi ve görgülerinden yararlanmak gerekir. Belki de öğrenmenin en ucuz yolu bu tür, başkalarının deneyimlerinden öğrenmektir.

Abdurrahman Tanrıögen benim en az 45 yıllık dostumdur. Zekâsına ve bilgeliğine hayran olduğum, esprilerine dakikalarca güldüğüm, sık sık “taşı tam gediğine koyan” tam zamane bir meddahıdır o. Üstelik doktoralı! Öyle zamanlarda öyle bağlantılar kurar ki, öyle örnekler verir ki “Abdurrahmancığim, yaz şunları dostum” dediğim çok olmuştur.

Benim bu uyarılarım üzerine değil ama o da nihayet oturmuş yazmış. İyi ki de yazmış. İkimiz de Eğitim Yönetimi profesörüyüz, kitaptaki pek çok konuda değindiği alanımızla ilgili kuru akademik konular ve bilgiler onun kaleminde ete kemiğe bürünmüş, canlanmış, alınası hisseler olmuş.

Bu nedenle, eğitim yöneticileri ve başka sektörlerin yöneticileri bu kitapta insan yönetmeye ilişkin çok çeşitli ve özgün anektodlar, açılımlar, dersler bulacaklardır. Deyim yerindeyse, bu öğütleri bize babamız vermez. Derslerimde de sık sık dile getirdiğim gibi öğretmenlik 45 dakikalık bölümlerden oluşan dilimlenmiş bir liderlik deneyimidir. Her öğretmen 45 dakida sınıfının lideridir. Liderlik kavramlarından haberi olmayan, insan yönetmenin temellerini merak etmemiş ve bilmeyen öğretmenden de iyi öğretmen olmaz. Hoca, üstelik de hocalık tecrübesiyle harmanlayarak, bütün geçmişini, deneyimlerini ve öğrendiklerini ezmiş, süzmüş, bize sunmuş.

Öğrenciler olmazsa olmaz. Genç öğrencilik yaşama bir hazırlıktır. Daha yürünecek uzun yolun acısıyla tatlısıyla öğrenilmeye başlanılmasıdır. “Şimdiki aklım olsa...” hayıflanmasını günlük yaşantımızda sık sık kullanırız. “Şimdiki akıl” kolay oluşmuyor. Hani bir deyim vardır ya: “Tecrübe dediğin hayatta yediğin kazıkların toplamıdır” diye. Hoca yaşamış, yediği kazıkları ve gördüğü güzellikleri süzmüş, bir şîşeye koymuş, kitap formatında elimize vermiş.

Daha ne olsun?

Bundan iyisi Şam’da kayısı!

İlk ben okudum, çok yararlandım, çok gıpta ettim.

Siz de okuyun, okutturun.

Prof. Dr. Hasan ŞİMŞEK

Ocak 2023

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Teşekkür.....	ix
Mutluluk Dedikleri.....	1
Başarı Dedikleri.....	9
Öz Güven Dedikleri.....	19
Kendini Tanımak ve Anlamak	28
Duygusal Kontrol	36
Değerlerin Değeri.....	43
Duygusal Zekâ	50
Anda Kalmayı Başarmak.....	55
Dezavantajlardan Avantaj Çıkarmak.....	61
Kendinize İyi Bakın.....	67
Her Çözüm Kolay Olmayabilir	73
Erteleme Hastalık mı?	78
Sistem Düşüncesi.....	82
Düzenli Olmak İyidir	90
Konfor Alanının Konforu.....	96
Doğmalara Hayır!.....	102
Korkuyu Yenmek	107
Bana Arkadaşını Söyle	112
Zaman Yönetimi Önemlidir.....	118
Dinleme Becerisi	124
Strese Dikkat!	130
Öğrenmeyi Öğrenmek.....	137
Çoğunluğun Görüşü Her Zaman Doğru mudur?.....	143
Güçlendirme: Ortak Başarının Anahtarı	148
Karar Verme Becerisi	152
Kabuk Değiştirme İhtiyacı	159
Üstün Gören Değil, İyi Gören Olmak	163
Bilimsel Düşünme ve Neden-Sonuç İlişkisi.....	167

Öfkenin Kontrolü	171
Eşitlik İyidir!	178
İlgililer ve Bilgililer.....	182
Bir Kültürel Değişim mi Yaşamaktayız?	186
Klasik Yöneticiler Personelini Güçlendiremez	190
Adam Kayırmacılığa Karşı Meritokrasi.....	196
Büyük Örgütlerde Demokrasi Olamaz mı?	200
Toplumsal Kurumlarda Güç ve Uyum.....	204
Her Zorluk Gelişmeyi Ateşler mi?.....	209
Örgütü Çalıştıran Yapı, Yapıyı Çalıştıran da İnsandır	214
Bilimsel Düşünce ve Dipsiz Göl	219
Mitingler Neler Söyler?.....	222
Fırsat Kapıyı Çalabilir!	226
“Güç” Dediğin Ne Ola ki?	229
Bilişsel Uyumsuzluk.....	233
Tabletler Kitabın Yerini Tutabilir mi?	236
Beklentilerin Gücü	240
Altyapı mı, İnsan mı?	244
Peynirimi Kaptırmam!.....	247
Söylenene Değil Nasıl Söylendiğine Bak.....	250
Aptal Puma Sendromu	254
Saçı Uzun Aurası Geniş	258
Hatalar En İyi Öğretmendir	263
Benlik Gelişimi	267
Yedi Ölümcül Günah	271
Algılara Dikkat.....	281
Tanınmak Hoştur!	285
Kaynakça.....	289

TEŞEKKÜR

Yaşam sürecimizin bazı bölümlerinde sıkıntılı zamanlar içerisinde buluruz kendimizi. Bu sıkıntılar kimini isyankâr, kimini de yaratıcı bireylere dönüştürür. Önemli olan, başa gelen olumsuz durumlar karşısında yılgınlığa düşmek, hayıflanmak ve kadere küfür etmek değil, bu sıkıntılı zamanların nasıl telâfi edileceğini, ya da bu krizin nasıl fırsata dönüştürüleceğini görebilmektir.

22 Haziran 2022 tarihinde, günlük yürüyüşümü yaparken, üzüm salkımı gibi dallarından sarkan kayısılardan kendime en yakın dala uzanıp bir tane almak isterken gözlerim karardı ve yere düştüm. Sağ ayak bileğim birkaç yerinden kırılmıştı. Tam altı hafta ayağım alçıda kalmak zorundaydı. Hareket yeteneğimi altı haftalığına yitirmiştim.

Bu altı hafta nasıl geçecekti? Bu krizi fırsata çevirmem gerekiyordu. Uzun zamandır okumayı düşündüğüm kitapları okumaya başladım; okumaktan sıkıldığım zamanlar da klavyeyi kucağıma alarak derslerimde, seminerlerimde anlattığım bazı konuları yazmaya başladım.

Altı hafta sonra ayağımdaki alçı çıkarken, bir de elinizdeki kitap ortaya çıktı. Kitap bittikten, ya da bittiğini zannettikten sonra, ikincisini düşünmeye başladım. Kişisel ve örgütsel gelişimin sonu yok. Yeter ki, krizleri fırsata çevirmenin yollarını bulabilelim.

Bu kitabın ortaya çıkmasında pek çok kişinin emeği ve katkısı bulunmaktadır. Öncelikle yaşam sürecinde karşılaştığım tüm olumsuz koşullarda yanımda olan ve tüm şefkatiyle bana yaşama gücü veren sevgili eşim Doç. Dr. zeynep Meral Tanrıöğene, kızlarım Bahar ve Serra Tanrıöğene minnettarım.

Eğitim Yönetimi alanında tezli ve tezsiz yüksek lisans ve doktora öğrencilerimin derslerimizdeki tartışmalarda verdikleri örnekler, bu kitabın zenginleşmesine katkıda bulunmuştur. Hepsine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevgili dostum Prof. Dr. Ayhan Aydın'a kitabın yayınlanması aşamasında gösterdiği yakın ilgiden dolayı çok teşekkür ederim.

Kadim dostum Prof. Dr. Hasan Şimşek'e, kitabı yazmam doğrultusunda beni güdülediği, bana değerli zamanını ayırarak editörlük yaptığı, kitabın ismi konusundaki önerilerde bulunduğu ve benimle bağlama çalıp türküler söylediği için şükranlarımı sunarım.

Denizli, Ocak 2023